

Л. ГЛІБІВ БАЙКИ

ВИДАВНИЦТВО "НАШИМ ДІТЯМ" О П Д Л.

С. Г. Г. Г.

С. Г. Г. Г. Г.

1943

**ЗДАЄТЬ СЯ-БАЙКА ПРОСТО БРЕШЕ,
А СПРАВДІ-ЯСНУ ПРАВДУ ЧЕШЕ,
НІКОГО В СВІТІ НЕ МИНЕ...
ЧИТАЙТЕ, ЗГАДУЙТЕ МЕНЕ.**

Л. Губович

ЛЕОНІД ГЛІБІВ

БАЙКИ

(ВИБІР)

З МАЛЮНКАМИ

ОХРІМА СУДОМОРИ

ВИДАВНИЦТВО "НАШИМ ДІТЯМ"
ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ
НЮ ЙОРК — ТОРОНТО

"ЄВШАН-ЗІЛЛЯ"

БІБЛІОТЕКА ЮНОГО ЧИТАЧА. ВИПУСК Ч. 7+8. Р. Б. 1951.

Право репродукцій застережене.

„Yevshan - Zilla“ — 20 Hewitt Ave., Toronto, Ont. - Canada.

БІЛИНА

Сказав раз Куш Билині:

— Билинонько! Чого така ти стала
Мов рибонька в'яла:
Пожовкла, не цвітеш,
Живеш, як не живеш,
Твоя голівонька от-от поляже?

— Ох, Кущику! — Билина каже, —
Я на чужині...

Хто шире поважа родину,
Свій рідний край,
Тому не всюди рай:
Чужина в'ялить, як Билину.

КОВК І КУНДЕЛЬ

Бурмило-Кундель вирвався на луг, на волі трохи погуляти, бо остогид йому ланцюг, обридло в курені лежати.

Погнався в чагарник... Коли глядить — назустріч Вовк біжить.

Бурмило витріщивсь і став брехати...

— Стій! — крикнув Вовк, — чого свариться нам! Ось не дурій, дай спокій ти зубам! Я хочу щось тобі сказати.

Замовк Бурмило, бо злякався, а той до нього знов озвався:

— Чи винен Вовк, що сіна не вживає, трави не їсть, м'яся бажав? А де ж того м'яся узяти? Не довелось Вовкам хазяйнувати, так поневолі треба красти, щоб не пропасти. Буває — ніч і дві і там, і там нюхнем, і вернемось, як кажуть, порожнем. Погане, я чував, життя собаче, не добре ж і Вовкам... Ти знаєш, що надумав я, земляче? Побратаймося на заздрість ворогам! Не хочу знатись я із вовчою бідою, ото ж — піду з тобою, і будем жити ми братами між людьми.

— Ну, що ж, — на це сказав Бурмило, — хоч дивовижа то, а добре діло. Ми будем жити в курені, спокійно і тобі і веселіш мені. Тебе там будуть годувати, бо знатимуть, що Вовк не хижий, свій... Ходім мерщій, щоб часу не теряти.

Аж тут побачив Вовк на шиї ретязьок:

— Це що, — питає, — в тебе за значок?

Бурмило став хвостом виляти:

— Це, — каже, — щоб... ланцюг чіпляти...

— Ланцюг?! — Вовк здивувався. — На прив'язі живеш, туди й мене упхнеш! Це, братіку, погане діло; ще не було Вовків дурних!

Похнюпився Бурмило, стоїть ні в цих, ні в тих.

— Така вже, — каже, — доля наша! Аби, мовляли, борщ та каша — поїв, і гавкай на Вовків.

Вовк на Бурмила подивився і вимовив:
— Бодай би не діждать тим ланцюгом бряжчать... Прощай! — і в чагарник поплівся.

Дарма, що Вовк, а добре розсудив,
Неначе хто навчив,
Що іноді з'їси і не доволі,
Зате живеш на волі.

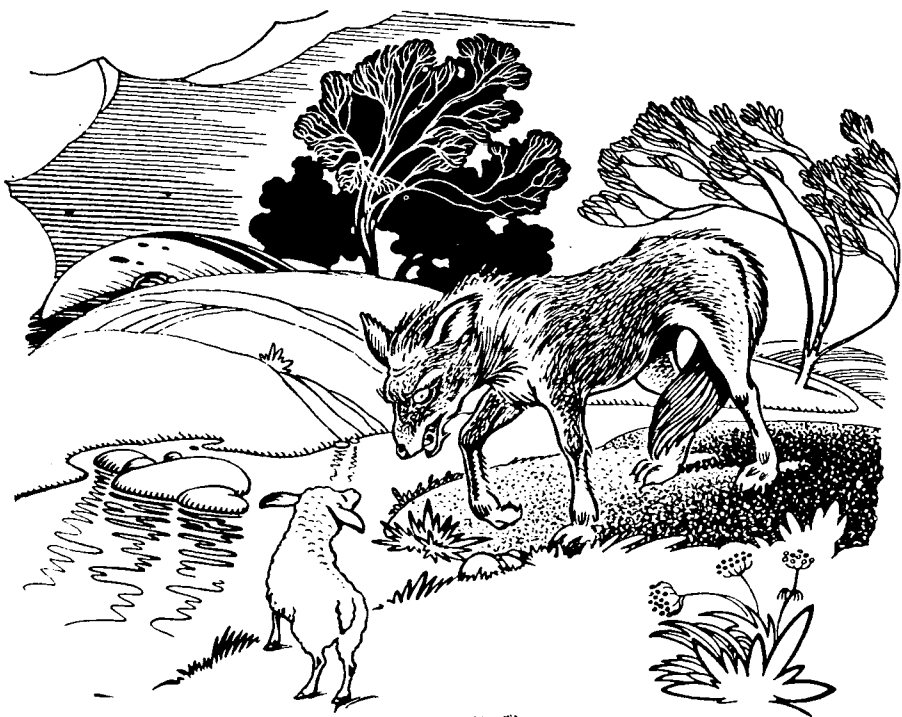
ВОВК ША ЯГНЯ

На світі вже давно ведеться, що нижчий перед вищим гнеться, а більший меншого тусає та ще й б'є, тому, що сила є... Примір не довго б показати, та — цур йому! Нашо чіпать?... А щоб кінці якнебудь поховать, я хочу байку розказати:

Улітку, саме серед дня, пустуючи, мале ягня само забилося до річки напитися водички.

От чи пило, чи ні — глядить, аж суне Вовк такий страшений та здоровенний! Та так прямисінько й біжить до бідного Ягняти.

Ягнятi нікуди тікати, — стоїть сердешне та дрижить... А Вовк, неначе комісар, кричить (він, щоб присікаться, знайшов причину):

— Нащо це ти, ледачий сину, тут каламутиш берег мій та квапиш ніс поганий свій у чистую оцюю воду? Та я тобі за цюю шкоду, ти знаєш, що зроблю? Як муху задавлю!

— Ні, паночку, — Ягня йому мовляє, — водиці я не сколотив, бо ще й не пив. А хоч би й пив, то шкоди в тім немає, бо я стою зовсім не там, де треба пити вам. Та ще й вода від вас сюди збігає...

— Так, себто я брешу? — тут Вовк йому гукнув. — Чи бач! Ще і базікать стало... Такого ще поганця не бувало! Здається, ти й позаторік тут був та капості мені робив? Тривай же! Ти думаєш, що я забув?

— Помилюйте! — йому Ягнятко каже. — На світі я ще й року не прожив.

— Так брат твій був.

— Нема братів.

— Так, отже, батько, коли не дядько... Або ж хтонебудь з ваших був... Хіба не знаю я, не чув, що ви усі мене б із'їли, якби вловили? Собаки й вівчарі твої, усі ви, — вороги мої. Від вас мені життя немає. Ще мало я терпів?

— Так чим же вам досадив? — Ягнятко, плачучи, питає.

— Цить, капосне! Либонь не знає.. Ще й огризається, щеня! Що ти за птиця?! Ти — Ягня! Як сміло ти мене питати? Вовк, може, їсти захотів! Не вам про тее, дурням, знати!

І — Вовк Ягнятко задавив...

Нащо йому про тее знати, що, може, плаче бідна мати та побивається, як рибонька об лід... Він Вовк, він пан... йому не слід...

Ковк і кіт

В село із лісу Вовк забіг.

Не думайте, що в гості, братця! Ні, в гості Вовк не забіжить. А він прибіг, щоб денебудь сховатися: поганий люд з собаками настиг.

І рад би Вовк в які ворота вскочить, та лишенько йому: куди не поглядить — усюди Вовченька, недоленька морочить. Ворота всі кругом заперті, а дуже Вовкові не хочеться умерти.

Коли глядять — на загороді Кіт сидить, на сонечку мурликає-дрімає.

Підскочив Вовк і до Кота мовляє:

— Котусю-братіку! Скажи мені скоріше, хто із хазяїнів усіх отут добріший? Я хочу попрохати, щоб хто мене сховав на цей недобрий час. За мною то женуться! Котусю-братіку! Куди ж мені поткнуться?

— Преси мерщій Степана. Він добрий чоловік, — Кіт Вовкові сказав.

— Та я у нього вкрав барана.

— Ну, так навідайсь до Дем'яна.

— Е, і Дем'яна я боюсь: як тільки навернусь, він і згадає поросятко.

— Біжи ж, аж ген живе Трохим!

— Трохим? Боюсь зійтися з ним: з весни ще злий він за ягнятко!

— Погано ж! Ну, а чи не прийме Клим?

— Ох, братіку! Теля я в нього з'їв!

— Так, бачу, ти усім тут добре надоїв, — Кіт Вовкові сказав. — Чого ж, ти, братіку сюди і забігав? Ні, наші козаки ще з розуму не впали, щоб Вовка від біди сховали! І так ти сам себе вини: що, братіку, посіяв, те й пожни!

ОКК ПА ЗОЗУЛЯ

Надумавсь Вовк, що жить йому погано, — не з'їсть, не засне до пуття, що вік його минає марно, що треба кращого шукать собі життя.

Сидить він раз під дубом та й куняє, ніхто його не розважає, — аж чує — на вербі, між листям десь, Зозуля закувала:

— Ку-ку! Добривечір тобі! А що це, Вовчику, чи не журба чапала, чи, може, підтоптався?

— Яке там підтоптався! — до неї Вовк озвався. — Тобі усе, пань-матко, смішки! А декому ні кришки: тут думка неабияка морочить козака.

— Скажи ж мені, нехай і я почую, — Зозуля каже, — що і як, про що міркує неборак?

— Прошайте — от що! Помандрую, — мовляє Вовк, — покину вас усіх.

— От тобі й на! Чи справді, чи на сміх? — Зозуля, сміючись, питає. — Вигадуєш ти, друже мій!

Розсердивсь Вовк та й каже їй:

— Які там вигадки! Либонь не знає, як кожен біс мене ганяє, хотіли б навіть вбити! Ні, годі вже мені терпіти таку лиху годину... Попхаюсь, серце, я на Україну, — хороша, кажуть сторона: життя таке, що на! Там люди не страшні, — шанують, привітають, собаки там нікого не займають, живи, як хоч, де хоч ходи, не сподіваючись біди.

— А вовчі нориви ти де подінеш? — пита Зозуля, — тут покинеш?

— Бодай тебе, Зозуленько моя! — сміється Вовк. — Вигадуєш дурниці... Хіба ж вовки — лисиці, і я — мов і не я?... Був Вовком я і Вовком буду до віку і до суду!

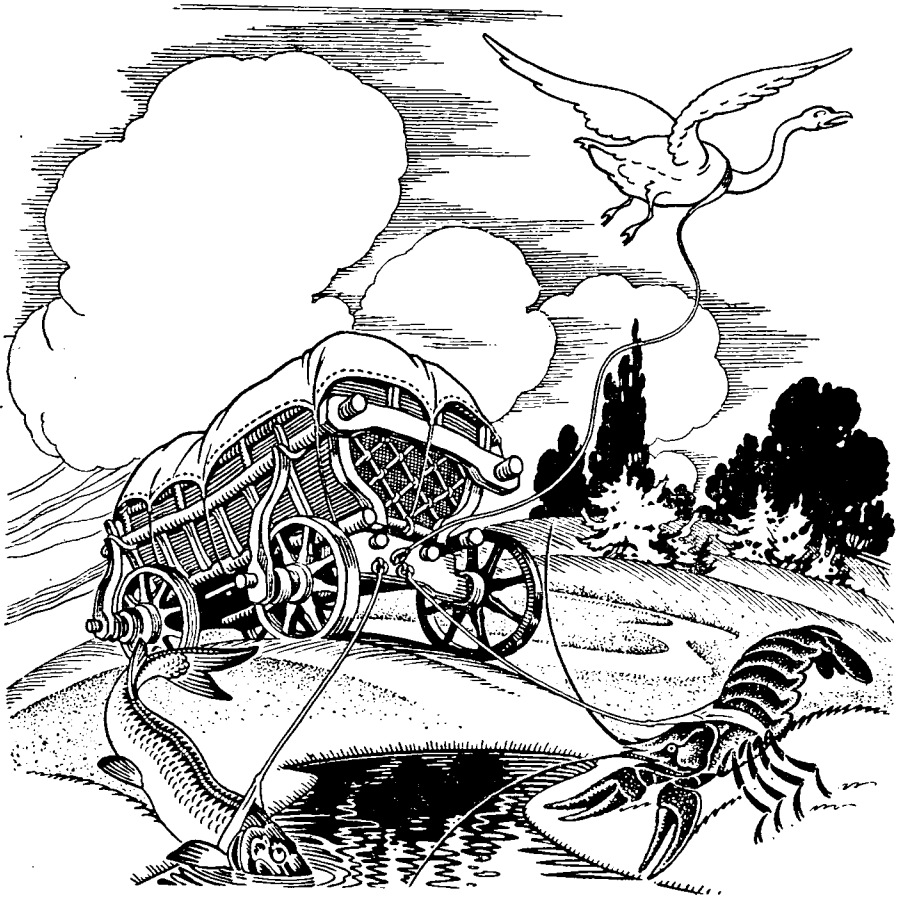
— Ой, Вовче, Вовче, не хвались, — промовила Зозуля, — стережись! Ось не мандруй ти здуру, бо здіймуть з тебе шкуру!

Не забувайте, земляки,
Є й між людьми такі вовки, —
Про інших — де тобі: аж виють,
Самі ж — скрізь лихо діють.

ЛЕБІДЬ, ШУКА І РАК

Колись то Лебідь, Рак та Шука
Приставить хуру узялись.

От трое разом запряглись,
Смикнули — кат-ма ходу...

Що за морока? Що робить?
А й невелика, ніби, штука, —
Так Лебідь рветься підлетить,
Рак упирається, а Шука тягне в воду.
Хто винен з них, хто ні — судить не нам.
Та тільки хура й досі там.

У товаристві лад — усяк тому радіє.
Дурне безладдя лихо діє,
І діло, як на гріх,
Не діло, тільки сміх.

МУХА І БДЖОЛА

Весною Муха-ледащиця майнула у садок, — на ряст, на квіти подивиться, почуть зозулин голосок.

От, примостилась на квасолі та й думає про те, що як то гарно жить на волі, коли усе цвіте.

Сидить, пиндючно поглядає, що робиться в садку; вітрець тихесенько гойдає, мов панночку яку...

Побачила Бджолу близенько:

— Добридень! — каже їй, — віддиш хоч трохи, моя ненько, сідай отгуг мершій.

— Та ніколи мені сидіти, — одвітує Бджола, — вже час до пасіки летіти: далеко від села.

— Яка погана, — Муха каже, — на світі доленька твоя: раненько встане, пізно ляже... Мені б отак — змарніла б я, за тиждень би голівоньку схилила. Мое життя, голубко мила, — талан, якслід: чи де бенкет, чи де обід, або весіллячко, родини, — такої гарної години ніколи не втеряю я: і їм, ласую я доволі, — не те, що клопоти у полі і праця бідная твоя!

На таку річ Бджола сказала:

— Нехай воно і так, та тільки он що я чувала, що Муху зневажає всяк, що де ти не поткнешся або до страви доторкнешся — тебе ганяють скрізь: непрохана не лізь.

— Стару новинку, — каже Муха, — десь довелось тобі почуть!.. Запевне дурень дурня слуха... Велике діло — проженуть! Не можна в двері — я в квартиру або пролізу в іншу дірку — і зась усім!

Нехай ця байка мухам буде,
Щоб не сказали часом люди,
Що надокучив їм.

К ОНИК СТРИБУНЕЦЬ

У степу, в траві пахучій,
Коник, вдатний молодець,
І веселий, і співучий,
І проворний стрибунець
Чи в пшениченьку чи в жито,
Досхочу розкошував
І цілісеньке літо,
Не вгаваючи, співав.

Розгулявся на всі боки,
Все байдуже, все дарма...
Коли ж гульк — у степ
широкий
Суне злючая зима.

Коник плаче, серце мліє;
Кинувсь він до Муравля:

— Дядьку, он зима біліє!
Ох, тепер же згину я!
Чуеш? — В лісі ворон криче,
Вітри буйнії гудуть.
Порятуй, порадь, земляче,
Як це лихо перебудуть!

— Опізнився, небораче, —
Відказав земляк йому,
— Хто кохав життя ледаче,
Непереливки тому.

— Як же в світі не радити?
Все кругом тебе цвіте, —
Каже Коник, — пташки, квіти,
Любе ж літечко на те;
Скочиш на траву шовкову —
Все співав би та співав...

На таку веселу мову
Муравель йому сказав:

— Проспівав ти літо Боже, —
Вдача вже твоя така,
А тепер танцюй, небоже,
На морозі гопака!

О РАЧІ І МУХА

У полі Орачі на ярину орали,
І Муха там була,
І хоч її непрохану ганяли,
Одначе крадькома і їла, і пила,
Бо звикла змалечку кохаться у чужому.

Надвечір Орачі верталися додому,
І Муха там на розі у вола.
Зустрівсь Комар на лузі край села
Та й каже, сміючись: — Добривечір, сестричко!
А ти вже тут чого, моя перепеличко?
Кума чи родичка кому?

А та йому:
— Бов, бов! Раденький, що дурненький!
Хоч довгий ніс, та розум коротенький,
Бо комарі не сіють і не жнуть...
Ти роздивись: у полі ми орали,
Раненько почали, весь день не оддыхали,
Тепер додому час, з вечерею нас ждуть.

Ми й між людьми чимало знаєм
Брехливих прихвостнів таких;
Вертаються скрізь, щоб бачити і їх:
І ми, мов, тут — турбуємось і дбаєм!

ГАВА І ЛИСИЦЯ

Літаючи по дворах, Гава шматок ковбаски добула, — хоч кажуть, що вона дурна роззява, а до крадіжки здатная була. От узяла та й полетіла, щоб недалечко, у ярку, на самоті поснідать до смаку: усе було, ще ковбаси не їла.

— Спасибі, — думає, — розумним головам, що в світі потрудилися, усячину робить навчилися. Поміж людьми, як кажуть, добре й нам: *щонебудь можна роздобути.*

Не встигла Гава носом ткнути, аж і Лисичка тут стоїть і жалібно квилить:

— Голубко-кумонько! Тебе я ждала-ждала, аж плакала, як виглядала, щоб голосочок твій почути, хоч на хвилиночку про горенько забути. Ти, може, серденько, того й не знаєш, як гарно, любо як співаєш! І соловейко так не втне... Розваж хоч трішечки мене!

Прийшлося роззявитись дурному горлу: — Кра! Кра!

А ковбаса додолу, Лисичка — хап — та й у куші мершій, — віддячила кумі своїй!

Прокракала роззява, огляділась — нема куми і снідання нема...

— А щоб ти, — каже, — подавилась!... Лукавая кума!

Прилащиться підлиза хоч до кого:

Солодкіі слова

Приманюють великого й малого —

То вже така дурниця світова;

Про це розумні знають люди,

Та що ж ви будете робить:

Хто маже — не скрипить, —

Так, мабуть, і до віку буде.

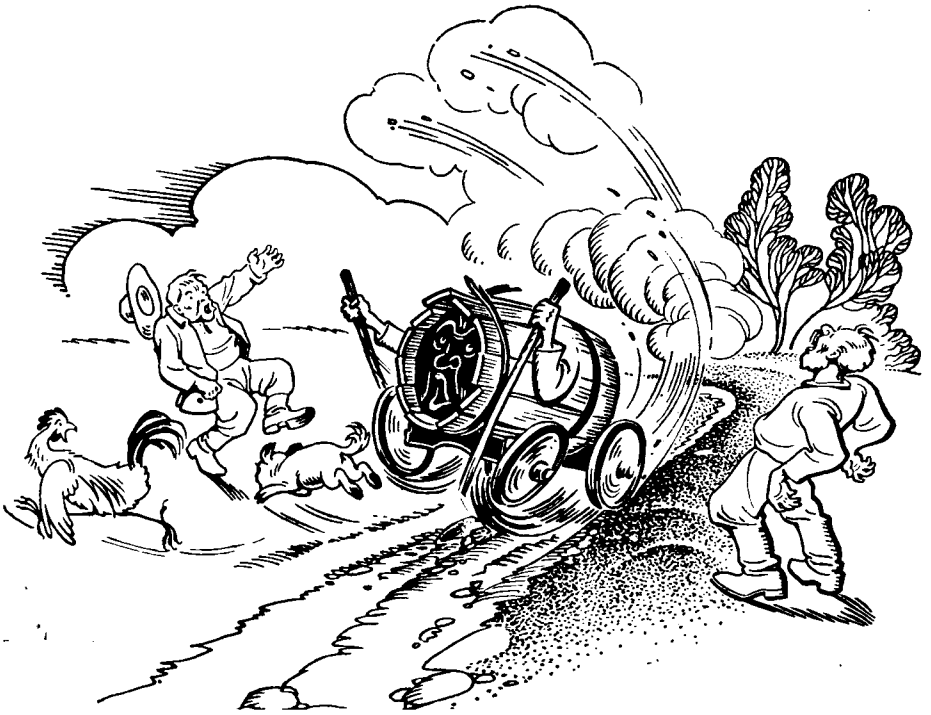

ДВІ БОЧКИ

Дві бочки їхало колись селом.
Одна з медком була, повненька,
Друга порожня — теж слідком.
Та, що з медком була — тихенько
Повагом йде собі та йде,
Порожня ж так собі пустує,
Та так брика, та так басує,
Що аж на все село гуде.

Хто йде — із ляку швидш звертає,
Та ще й налає:
— Який це враг її приніс?
Нехай їй біс!

Хто про свої діла стрекоче,
Кому й не слід, коли захоче,
Тому усяк мерщій зверта,
Бо він такий, як Бочка та:
Усіх від себе проганяє.
Зате розумний чоловік
Живе тихесенько весь вік,
Не торохтить і не гукає —
Та й місце має.

Осел і солокей

Раз у вишневому садочку лежав Осел у холодочку. Побачив він між рястом Солов'я і став йому гукати:

— Здоров, співуне! От насилу вглядів я; який маленький ти, а кажуть, що горлатий. Ану, лишень, утни! Казали у дворі індики, що ніби ти співаєш мастак великий, чи, може, брешуть вражії сини? Ану, нехай і я почую, яку там пісню ти вдереш — веселюю чи жалібну якую; тут сила не в тому, як у, а як утнеш!...

І Соловей почав співати.

Лунає пісенька на ввесь садок; лежить і слуха дурень головатий, неначе справді знає прок. А Соловей аж горло надриває і на всі заставки співає: щебече і свистить, і тьохкає, і торохтить.

На що вже горобці — і ті попритихали і прислухаться стали.

Замовк співун і на Осла глядить, — чи буде він хвалить?

— Ну, молодець! — сказав суддя ухатий. — Хороший птах: хоч невеличкий, та горлатий. Ти, мабуть, виплотивсь не в наших сторонах, бо ось, коли б ти нашого наслухавсь півня, тоді б ще краще заспівав, — хоч він тобі й не рівня, а все таки хоч трохи б перейняв.

Такої похвали співун не сподівався; якби був знав, то й не співав.

— Прощайте, дякую! — він до Осла озвався.

— Прощай! — сказав Осел. — Навідайсь ще коли, бувай здоров, небоже!

Таких суддів, такої похвали
Не дай нам, Боже!

Десь у веселому краю зійшлися у гаю Ведмідь товстий та волохатий, — всесвітній пасічник-ласун, завзятий Цап-стрибун і телепень Осел ухатий, — дурного розуму невдатний син, та передражник Малпенко Мартин.

Сидять, балакають під липою густою — хто бачив що, і де хто був, чи поблизу, чи, може, за горою, які новинки чув.

— Погано, братчики, без діла в світі жити! — так Малпенко Мартин розмову завершив. — Признаться, ніде правди діти, і я гуляючи прожив, одначе, скрізь тиняючись, чимало всього побачить довелось... Ох, трудно в світі жити стало! Пора і нам придумать щось. Ви не турбуйтеся, — щоб довго не кортіло, я зараз хочу раду дати: музичить треба — от і діло, коли хотіли знати! Зозуля накуе музиці, сказати в добрий час: бенкет, весілля, вечерниці — покличуть всюди нас. Нехай гуляють добрі люди в своїй веселій стороні, — їм хороше і нам корисно буде. Чи добре я кажу, чи ні?

— Так! Добре! Будемо музичить! — ревноу Ведмідь. — Розумна голова, не гріх і розуму позичить... Робота гуртова.

Днів через три вони в тому ж гаю справили вигадку свою: роздобули баса, цимбали, і скрипочка і бубон є. Прехорошенько посідали та як ушкварили — ой, лишенько моє!

Хто в ліс, мовляли, хто по дрова, аж на ввесь гай луна гуде! Ведмедів бас реве, неначе та корова із череди додому йде, Цап на цимбалах палочками і брязкотить, і дзенькотить, трусне борідкою або хитне рогами, мекече, бурмотить. Між ними грає, не вгаває, на скрипку Малпенко Мартин, — кувікає, пищить, як іноді буває залізе порося у тин. Осел силкується розгоном усіх перемудрить, і, як у діжку макогоном, у бубон стукотить.

Злетілись гави і сороки, шпаки, чижі і горобці, регочуться, хапаючись за боки:

— Ну й утяли ж бо молодці! Нехай їй біс — такій музиці!

Сполохала наш тихий гай, не можна вдержаться ніякій птиці, хоч куди видно утікай.

— Ось цитьте бо! — Мартин гукає. — Почин невдатний іноді буває! Тривайте, братчики, не так ми сидимо, — от зараз я попорядкую...

— Щось та не так — і я вже чую, — озвався Осел, — ні, мабуть, не втнемо.

А Малпенко йому:

— Та нубо, — каже, — годі! Не знаєш ти: музиці грати — не горобців полохати в городі... Послухайте, кому і де сідати: Ведмедику під липою старою, ти, Цапе, — ось при цій вербі, Ослові — на горбі, я примощусь під бузиною.

Заграли знов — ще гірш нема ладу!

Якраз на ту біду і Соловей тут опинився, — вони до нього:
— Ти — мастак, ти здорово співаєш навчився, кажи поправді, що і як?

— А що ж, — він каже, — вибачайте, ні те, ні се: хоч десять раз пересідайте, немає хисту — от і все...

Почув я раз — старі сміялись люди,
Що квач притикою не буде.
Питаю: — Як? — А так, як бач,
Причина невелика:
Яка ж бо із квача притика,
Коли він квач?

ЛЮЦЬКОВАНИЙ ОСЕЛ

Додумався Осел, що він якась мина, зневагу від усіх доводиться терпіть, що надокучила така лиха година, що треба і йому хоч трохи краще жить.

Він чув, що там, над морем широченним, стоїть гора одна, на тій горі, під дубом височенним, сидить всесвітній старшина. Повченому Юпітером він зветься, по-простому ж — Нечипір Громовик: як гримне, аж земля трясеться, жахається і звір, і чоловік.

— Піду, — сказав Осел, — хоч що вже буде! Побачимо, чи правду кажуть люди, що нібито відвага сльози лє, а в добрий час мєди і вина п'є.

Прийшов, на гору зліз, низенько поклонився, а Громовик до нього обізвавсь:

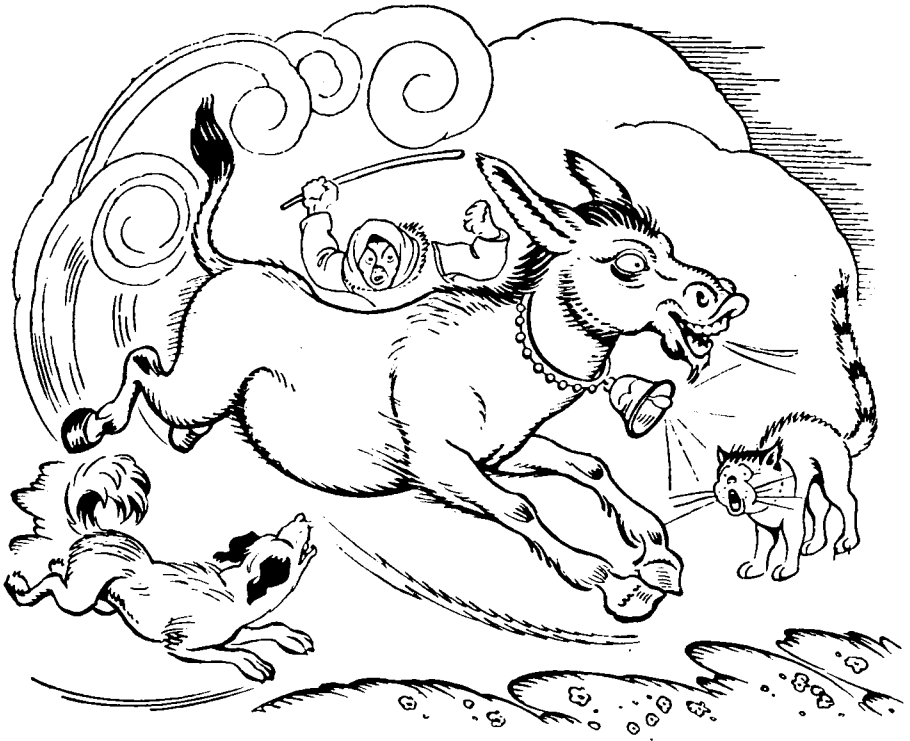
— Чого це ти тут опинився? І як це ти сюди пропхавсь?

— Приволокла лиха година! Сміється з мене всякий біс, — жаліється Осел, — усякая скотина дере передо мною ніс. От хоч і коні... збруя, бляшки, коваль підкови їм кує, прикраси їм усякі є — побрязкачі, блискучі цвяшки, а я... я... оттак, як бач, — хвіст теліпається та й годі! Нема порадоньки, хоч плач. Владико! Змилуйся в пригоді!

Владика засміявсь, аж ліс застугонів. Покликав він Фортуниху Домаху:

— А ну лиш, — каже їй, — порадує бідолаху, щоб між людьми і він бринів: ти лочепи йому на шию срібний дзвоник. Нехай радіючи, хвостом вертить, як у болоті ополоник, і дзвоником бряжчить.

Зрадів Осел, у ноги повалився, Фортуниху у рученьку лизнув і так з гори чимчикувать пустився, що трохи шиї не звёрнув.

Побіг він навпростець, нічого не минає, чи нива, чи баштан
— не розбирає, толочить і ламає.

На вигоні телят перелякав, ускочив у село — всяк очі
витріщає, а він брикає, хвіст задрив, аж куряву підняв, —
собаки гавкають і дівчора тікає.

Цяцькований Осел придбав нову біду: де не повернеться
— усе не до ладу, чи шкоду втне — не подарують, почують,
що дзвенить — палюгою частують.

Осел прислів'я нагадав,
А я до байки приладнав:
Нехай не забувають люди,
Що дурень всюди дурнем буде.

СЕЛ І ХАЗЯЇН

Один хазяїн мав леваду.
Самому ніколи левади стерегти,
Бо треба дати в полі раду,
Щоб діла не звести.
А тут ще нікого й наймати:
Робочий час — пильнує всяк.

Знайшовсь Осел-мастак,
Його й наняв левади доглядати, —
Проклятих горобців та гав ганяти.

Осел був чесний неборак, —
Не гріх сказати, що слід би й людям так, —
Не те щоб що — листка займать боявся,
Одна біда — що недотепний вдався:

Шкідливих горобців та гав
Він щиро так ганяв,
Що витоптав всі кавуни і дині,
Неначе буря рознесла.

Як глянув господар — то зозла аж посинів,
Вхопив рубля і ну гатить і ну гатить по спині
Сердешного Осла.

А люди сміючись, підтакують ще збоку:
— От так йому, от так, щоб знав,
Як з баштана робить толоку!

А я б їм те сказав,
Що нічого Ослові дорікати,
Що краще б розуму спитати
У того, хто наймав...

Вовк і лисиця

Лисиця десь м'ясяця дістала.
Тихесенько прибігла під стіжок —
Ум'яла більшенький шматок,
А менший у сінце сховала
На другий раз, бо нужду знала;
Сама ж спочити прилягла...
Воно годиться, попоївши;
Не молода таки й була —
Натомиться, всю ніч ходивши...
Аж ось — у гості Вовк біжить.
„От, — дума, — і лягла спочить!”

— Добридень, кумо! — Вовк гукає, —
Той спить, хто щастя має!
От, кумо, лишенько мені
У цій поганій стороні: .
Никав всю ніч, аж утомився —
Та й що ж! Ніде не поживився!
Чи до кошари підберусь —
Боюсь!...
Вівчар не спить, в сопілку грає...
Таке то кум твій щастя має.
А їсти, кумо, — аж-аж-аж!
Цілісіньку б із'їв корову!

Кума ж,
На цюю жалібну мову,
Так каже кумові свому:
— Сердечний куме! Ну й чому
Ти не прибіг до мене вранці?
Отут не козаки живуть — поганці!

Мабуть, їм ніколи й заснуть:
Усе так пильно стережуть,
Що треба гаспидського митця,
Щоб одурить та поживиться!...
Поїж сінця...

А Вовчик не про сіно дума;
Коли б йому шматок м'яся!
— Ні, — каже він, — спасибі, кумо!
Та й з тим голодний лицар мій
Пішов додому сам не свій.

Оце ж то тее: на, небоже,
Те, що мені не гоже.

ЛИСИЦЯ ЖАЛІВНИЦЯ

У тихому гаю Лисичка щастя мала, — як у своїм добрі жила, гуляла: ніхто її там не лякав, і вдень, і ввечері там соловей співав, і пташки пурхали, зозуленька кувала. Скрізь зеленіло, все цвіло, так гарно, любо там було.

Лисиця так Сові казала:

— От тут по-правді можна жить і доленьку хвалить, в добрі кохаться, всіх любити, ніколи зла і кривди не чинити!

Якби ж то правдонька щербата не була, то, може, й справді б так жила.

Раз на калині недалечко угляділа вона гніздечко, — сиділи пташки там.

— Ох, — каже, — як не гріх котам таких малесеньких, безвинних не жаліти, — і їм же хочеться на світі жити. Ну, вже коти! Десь на лихо вони вродились, вражії сини: не тільки вдень — вночі поживу бачуть. Не бачуть тільки, як горюють в світі, плачуть. Зажерливих пройдисвітів таких я перевішала б усіх!

І жалібниця щось сказати ще хотіла, аж пташки із гнізда додолу якось ляп — Лисичка зараз хап та хап. Прехорошенько всіх поїла...

Як жалібно співати почала, а он на що звела!

Лукавий чоловік словами нас голубить,
Неначе всіх і жалує, і любить,
Для правди, для добра живе,
Як по воді пливе;
А ближче придивись ти —
І видно, як виля хвостом:
Помажу, мов, медком —
Солодше буде з'їсти.

ЛЕВ І КОМАР

Десь там, не в нашій стороні, під височенною горою, серед діброви в гушині вечірньою добою, поївши добре, Лев лежав і гордовито поглядав.

Здоровий сам, кудлата грива, на пиці широченний ніс, — не тільки миша полохлива, злякався б навіть і сам біс.

Близенько на вербі комарики дрімали, тихенько нічки дожидали.

Один Комарик молодий розхвастався перед старими:

— Он, — каже, — як розлігся Лев рудий! Господарює над дурними, бо нікому його провчить... От я ні кришки не боюся, аж сміх бере, як подивлюся, що перед ним усяка твар тремтить.

На це озвався Комар старенький:

— Гай, гай! Раденький, що дурненький! Дурне й базікання твоє: Лев — сила, пан на всю діброву, захоче і хвостом уб'є не тільки комаря — корову!

Комарик молодий своє дзинчить:

— Мене не настрашить, нехай як хоч хвостом молотить. Нехай він сім коров покотить, а я от зараз полечу, дам йому лиха до плачу.

Комарик молодий спустився і дратувати заходився.

Лев головою покрутив; Комар йому на лобі сів, Лев лапою тернув по пиці, бо вже були такі дурниці. Комар круть-верть — на ніс присів, Лев клацнув — не вхопив. Комар ще гірше умудрився і в усі опинився.

Схопився Лев, хвостом крутнув, на всю діброву кашлянув, аж галки крику нарobili, у лозах десь вовки завили, аж пугати і пугач став. Повитріщались з ляку сови, і бідний зайчик драла дав аж на кінець діброви, — а в'їдливий Комар своє робив.

Лев і стрибав, і по траві качався, і у кущі ховався, із сили вибивсь, аж упів, не знав, що діяти з собою...

Комар сховався, Лев упав, і довго, лежачи, стогнав, неначе воював з великою бідою.

А на вербі сміються угорі ледачі комарі.

— Ну, молодець! — гукнув Комар старенький. — Утяв, дарма, що молоденький!

Химерна баєчка придасться і для нас:
Чого, подумаєш, на світі не буває!
Маленьке лихо в інший час
І значним людям докучає.

Лев та Миша

Старенька Миша горювала: їй, бідній, ніде було жити, голівоньки на старість прихилити, — сама собі по світові блукала.

Діток нема: були колись — теперечки по світу розбрелись, сама одна зосталась мати.

Пішла вона звичайненько прохати, щоб Лев в дуплі дозволив їй, самотній та старій, хазяйство завести маленьке біля їх милости близенько.

— Хоч сила всім страшна твоя, хоч пан ти, — каже, — над панами, та хто зна, що ще буде з нами: в пригоді, може, стану й я...

— Хто? Ти? — Лев заревів. — Така погана? Мене, такого пана, сюди задурювать прийшла? Пішла! Бач, теревені розпустила! Тікай, поки ще ціла!

Злякалась Миша та притьмом, поміж травою, лопушком, з переполоху почухрала — туди-сюди — й з очей пропала.

Раз Лев пішов поживи розглядать та у тенета і піймався.

Рвонув він раз — тенета не тріщать. Удруге, втретє — ні... І як уже не силкувався, як не ревів, як не вертів, а все таки не вивертівсь — зостався.

Прибігли люди, узяли, зв'язали бідного та й повезли по ярмарках в залізній клітці на диво світові всьому (були, либонь, німецькі митці!). Тож довелося гірко бідному йому...

Згадав про Мишу, що вона казала, та й дума, плачучи:

— Якби вона була, загинути б мені, дурному, не дала: тенета б всі попрогризала... І я б гуляв оце в зеленому гаю, мов у раю...

А сам сердешний, слізеньки ковтає: е к а я т т я т а в о р о т т я н е м а є.

Скажу я, люди добрі, й вам
(до казки приказка годиться, хоч і панам):
Не плюй в колодязь: пригодиться води напитися.

ЛЕВ НА ОБЛАКІ

Жили у гушині глибокого байкара страшений Лев, все-світній Лис, Бурлака-Вовк і наш Сірко-собака, що із села помандрував у ліс і розбишакою зробився, — з людьми чи що, не вжився.

Побратались вони, щоб по-сусідськи жить, ніколи шкоди не чинить, — умовились гуртом робити облаву потайну, і хто добуде що — все нарівно ділити, — Лев був за старшину.

Улучив Лис годиноньку щасливу — у верболозі притаївсь і якось там козу дурну і полохливу піймати умудривсь.

Упоравсь молодець проворний і звістку другим дав як слід. Зрадили всі, що Лис такий моторний, що буде їм вечеря і обід.

Не гаючись, зійшлись вони на гору, і каже Лев:

— Я зараз поділю. Глядіть, щоб не було ніякого тут спору, бо перекору не терплю! Беру я першу четвертину, — по уговору це моя. І другу теж кладу собі частину, бо хто між вами дужчий? — Я! І третю слід мені! Не мовте ні словечка: я — Лев, а не плоха овечка! Четверту ж хто торкне або нюхне, той знатиме, як дратувать мене!

І очі витріщив, і грива стала диба: ану, мов, огризнись...

— Нехай тобі і озеро і риба, — подумали усі — та й розійшлись.

І я там був і придивлявся,
І кривду виляють хотів, —
Лев заричав, а я злякався
І приказку десь згубив.

ЛЕВ ДІДУГАН

Лев-дідуган на світі довго жив, багато лиха наробив, — на старість підтоптався, нема вже тої сили, що при здоров'ї мав. І ноги трусяться, і очі помутніли — зовсім нікчемний став.

Лежить, відкинув хвіст і смерти дожидає, а ще ричить і зозла позирає, неначе хоче настрашити.

Минулися вже ті роки, що розпирали боки — тепер усяк

Йому віддячить норовить. Колись він скрізь страшив, тепер у верболозі, як той горох, мовляли, при дорозі, хіба не схоже хто, той тільки не скубне.

Кабан кликом під боки стусоне, жаднюга Вовк рвоне його зубами, Бугай товче рогами. На що вже Зайчик-стрибунець — і той урве хоч хвостика кінець. А капосній Лисиці аж весело креснуть його по пиці.

Недужий лиходій і стогне і харчить... Аж бачить — і Осел біжить, щоб і собі хоч раз його вбрикнути. Лев голову підняв, силкується гукнути:

— Ой, де ж та смерть моя! Закрий мені на віки очі, щоб вже не бачив я зневаги тяжкої дурної поторочі.

І справді тяжко, що й казати! От до чого силенний Лев дожився! Бодай би був не народився, як так життя своє кінчать!

Хоч соромно, а можна прирівняти
І деяких людей
До тих звірей.
Не треба людям забувати:
Хто вік по-Божому прожив,
Ніколи зла і лиха не чинив,
Того до смерти будуть поважати
І добрим словом поминати.

ОЗУЛЯ Й ПІВЕНЬ

Як ти співаєш, Півне, веселенько...

— А ти, Зозуленько, ти, зіронька моя, виводиш гарно так і жалібненько, що іноді аж плачу я... Як тільки що почнеш співати, не хочеться й пшениченьки клювати, — біжиш в садок мершій...

— Тебе я слухала б до віку, куме мій, аби б хотів, співати...

— А ти, голубонько, ти, кралечко моя, поки співаєш на калині, то й весело мені і забуваю я свою недоленьку, життя своє погане та безталанне... А тільки замовчиш, або куди лежиш, — заніє серденько, неначе на чужині... І їстоньки не їм, і питоньки не п'ю, та виглядаю все Зозуленьку мою. Як гляну на тебе — така ти невеличка, моя перепеличко, а голо-сочок то який! Тонесенький, милесенький такий... Куди той соловей годиться?

— Спасибі, братіку, за добрее слівце. Як не кохать тебе за це? І ти виспівуєш, неначе та жар-птиця; і далєбі, що так, — пошлюся я на всіх.

Де взявся Горобець, послухав трохи їх та й каже:

— Годі вам брехати та одно другого знечев'я вихваляти! Пурхнув — та й був такий.

За що ж, — хтонебудь попитає, —

Зозуля Півня вихваляє?

За те, що Півень годить їй

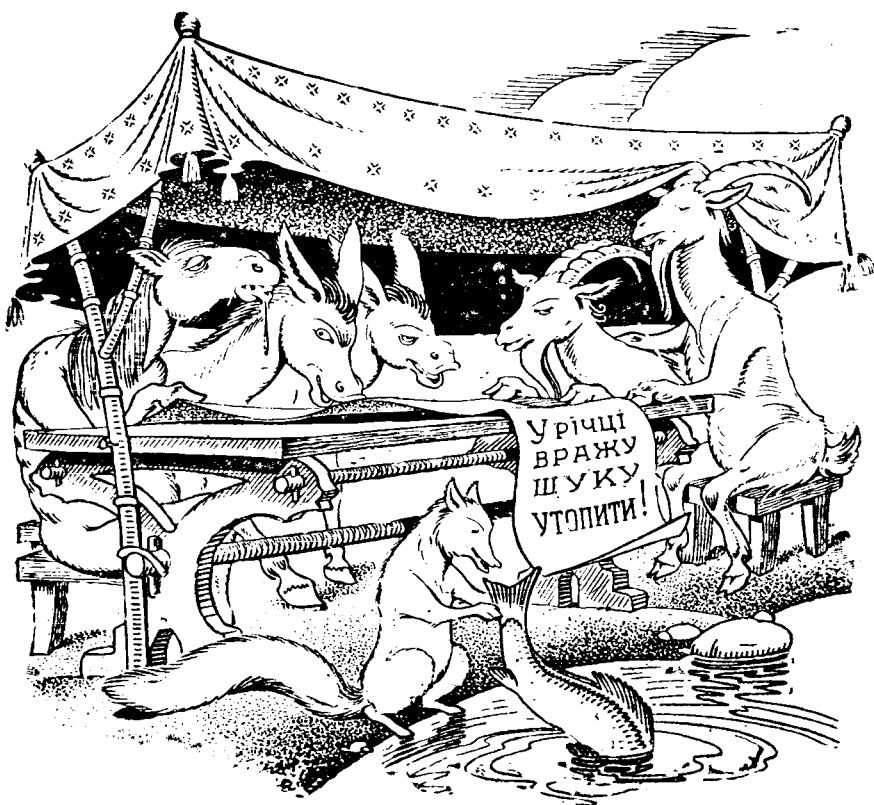
Та потакати добре вмів:

Рука, як кажуть, руку мие.

ШУКА

На Шуку хтось письмо у суд подав, що буцім би вона такеє виробляла, що у ставку ніхто життя не мав: того заїла в-смерть, другого обідрала.

Піймали Шуку молодці та в шаплиці гуртом до суду притаскали, хоча чуби й мокренькі стали.

На той раз суддями були якійсь два Осли, одна нікчемна Шкапа та два стареньких Цапа. Усе народ, як бачите, такий добрячий та плохий.

За стряпчого, як завсіди годиться, була приставлена Лисиця... А чутка у гаю була така, що ніби Шука та частенько, як тільки зробиться темненько, Лисиці й шле то шупачка, то сотеньку карасиків живеньких, або линів гарненьких.

Чи справді так було, чи може хто збрехав (хто ворогів не мав!), а все таки катюзі, як кажуть, буде по заслuzі.

Зійшлися судді, стали розбирать: коли і як воно, і що їй присудити?

Як не мудруй, а правди ніде діти, кінців не можна поховать....

Не довго думали — рішили і Шуку на вербі повісити звеліли.

— Дозвольте і мені, панове, річ держать! — тут обізвалася Лисиця. — Розбійницю таку не так судить годиться: щоб більше жаху їй завдать і щоб усяк боявся так робити, — у річці вражу Шуку утопити!

— Розумна річ! — всі зачали гукать. Послухали Лисичку і Шуку кинули — у річку.

ШУКА І КІТ

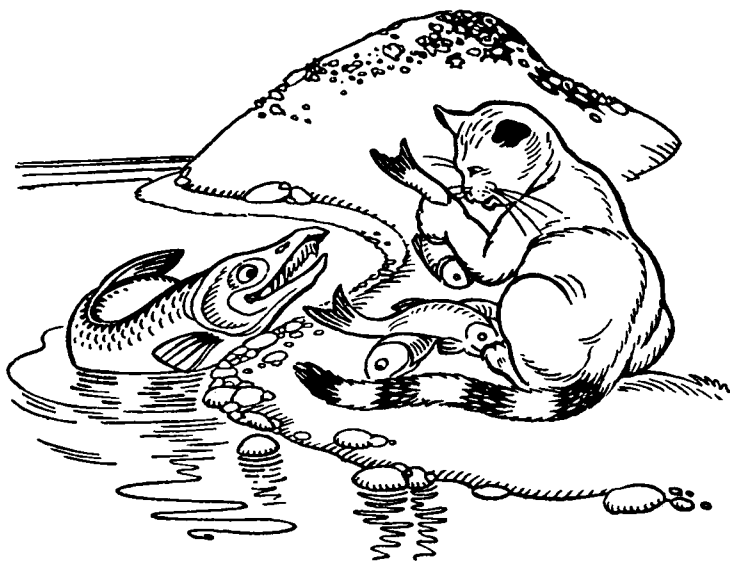
Один мордатий Кіт до Шуки учашав. Пройдисвітка зубата знала, чого хвостатий кум бажав: до берега частенько припливала і щиро куманька свого карасиками годувала. А Кіт і не щуравсь цього, бо жирная мишва вже проїдаться стала.

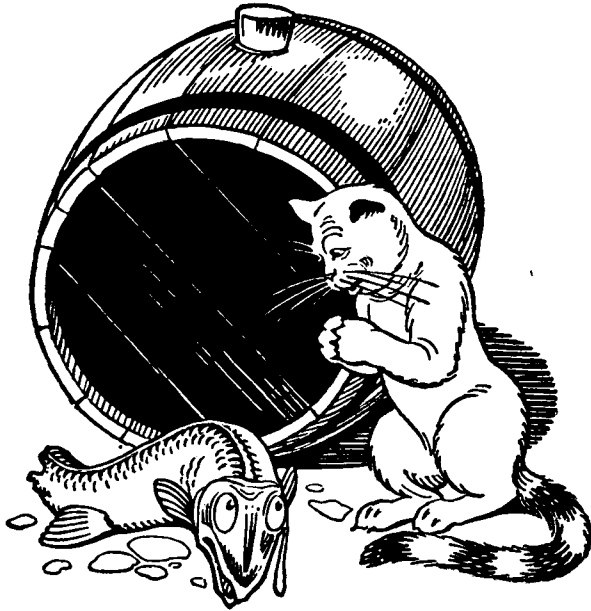
Раз каже Шука так йому:

— Возьми мене мишей ловити.

Дивуючись, кум глянув на куму та й засміявся:

— Надумалась дуріти! Не навтішаєшся таким добром. Карась і сам у рот тобі ускочить, а хитрая мишва так іноді морочить, що треба бути мудрованим котом, щоб висидіть неначе неживому і оком не моргнути. Буває, що всю ніч стрибаєш по-дурному і ні однісінській не вдасться в'яз звернуть.

А Щука на своє хилила:

— Ет, вигадки! Велике діло миш! На що ярші — і тих нераз ловила. Піду бо я! Хоч раз мене потіш.

Ніхто не бачив, тільки зорі, як ласий кум і шустря кума через садок попхались крадькома і зачинились у коморі.

Кіт на полицю зараз же стрибнув, бо там давненько був, а Щука — у куточку сховалася за бочку.

От перед світом Кіт довідаться біжить — аж Щука без хвоста лежить: прокляті пацюки відгризли.

— Бач, серденько, в яку біду ми влізли! Хвоста й нема... Ніхто не винен — ти сама, — мурличе Кіт. — Це справді штука! Ну, що ж його тепер робить?

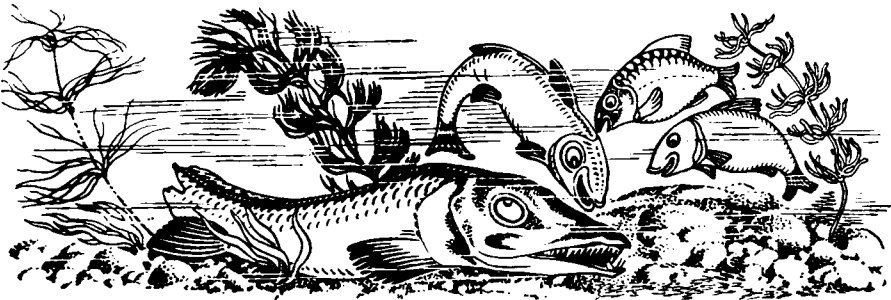
— Голубчику, рятуй! — тут простогнала Щука. — На світі дай мені пожить... У став пусти мене, мій друже, до світа тут не доживу. Хоч і нема хвоста — байдуже, — якнебудь попливу.

Побачив Кіт, що діло препогане, що, може, і йому вона в пригоді стане, узяв куму на спину примостив, поніс до ставу та й пустив.

Пішла між рибами про неї всюди слава, — сміються всі,
карасики найбільш:

— Догралася! Тепер мовчи та диш! Безхвостая проява!

На світі живучи, до віку вчись;
Що наробила здуру Шука —
Це всякому наука:
Чого не тямиш — не берись.

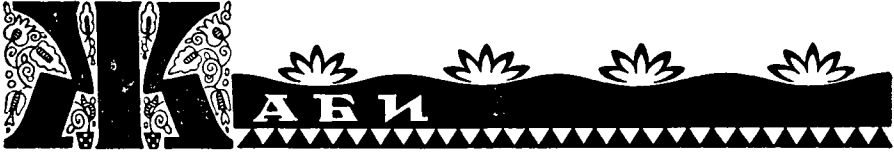

Раз Жаба вилізла на берег подивиться
Та й трошечки на сонечку погріться.
Побачила Вола
Та й каже подрузі тихенько
(Вигадлива була!):
— Який здоровий, моя ненько!
Ну що, сестрице, як надмусь,
То й я така зроблюсь?
От будуть жаби дивуваться!
— І де вже, сестро, нам рівняться! —
Казать їй друга почала.
А та не слуха... дметься... дметься...
— Що, сестро, як тобі здається,
Побільшала хоч трохи я?
— Та ні, голубонько моя!
— Ну, а теперечки? Дивися!
— Та годі, сестро, схаменися!
Не слуха Жаба, дметься гірш,
Все думає, що стане більш.
Та й що, дурна, собі зробила?
З натуги луснула — та й одубіла.

Такі і в світі жаби є,
Прощайте, ніде правди діти;
Про мене ж, — так найкраще жити,
Як милосердний Бог дає.

Обридло Жабам, як на гріх, в болоті жити самостайно,
— ніхто їх не чіпав дурних, жили, плодилися звичайно...

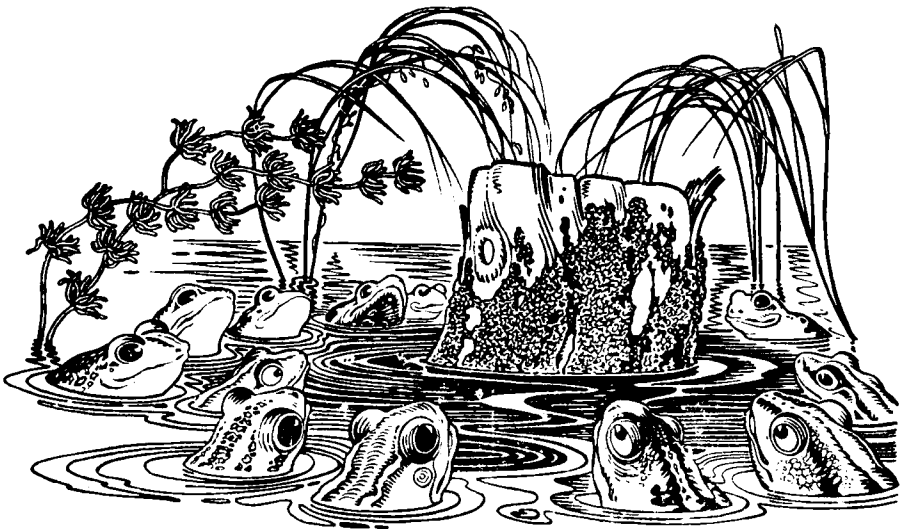
Так ні, ще треба їм не так, і заходились:

— Квак та квак! Чом короля у нас немає? Усякий дурень,
може, знає: Орел — у птиць, Лев — у звірей, є королі і у
людей, — хіба ми вже й не люди? І докіль так ще буде?

Розквакались, плигають, скрекотять, — приспіла навісна
робота, — рішили зараз же послать найбільших десять Жаб
на другий бік болота просить у Долі короля.

І посланці вже надвечір вернулись відтіля і землякам гукати
стали:

— Гей! Ставте могорич! Ми короля придбали!

І знов клопочуться: як короля стрічати, як підступить, як привітати... Аж чують, щось шумить... всі разом закричали: — Король, король летить! — і повтікали.

Тут щось з розгону в воду — бух, а Жаби з переляку — ух!

Який же там король став Жабам у пригоді? Такий король, що сміх та й годі: здоровий-прездоровий пень.

Стоїть він ніч, стоїть він день, сплилось багато Жаб великих і маленьких, старих і молоденьких.

Повитріщались, мовчки ждуть, от-от, мовляв, озветься, а пень стоїть, не ворухнеться.

— Ну, що якби йому гукнуть? — шепочуть Жаби. — Починайте!

— Ось цитьте, потривайте... Чого це він такий чудний, неначе неживий?

І зараз плиг одна, плиг друга... Він нічого. І Жаби — голі вже мовчать, плигають сміливо, кричать, а деякі позлазили на нього, та ще й сміються відтіля — мовляв, не боїмося короля!

Додумались вони, що із такого дива не буде пива. І почали вередувати:

— Не хочемо! Не треба нам такого! Ходімте Доленьку благати, щоб короля дала живого. Щоб він усюди походив, щоб жаб'ячий народ, болото звеселив!

І Доля Жабам догодила — Лелеку королем зробила.

— От, — кажуть Жаби, — цей не так! Хоч любо глянуть: і крилатий, і довгоногий, і носатий, і ззаду й спереду козак!

Недовго Жаби навіщались, бо виявилось те, чого й не сподівались.

Лелека зразу холоду нагнав і Жаб дурних клювати добре став, — найбільше молодих вподобав він ковтати: щодень десятків два і — поминай як звати!

— От, тобі, — кажуть, — дожились!

І знов благати Долю поплелись:

— Ой, Доле, змилуйся в пригоді! Напало лишенько та й годі: король наш просвітку нам не дає, клює нас та й клює!

— А годі вам, не докучайте! У вас усе недобрый час, — сказала Доля. — Вибачайте! Просили двічі — буде з вас.

І довелося Жабам далі горювати.

— Немає правдоньки і де її шукати? Нум плакати, нум...

І досі нумкають на глум.

Не гріх сказати, що й люди так, як Жаби,
Частенько дурощі снують,
А доснуються до нахаби,
Тоді вже лихо тчуть.

ФІЯЛКА Й БУР'ЯН

Веселая весна була, зазеленів вишневенький садочок. Пахучая Фіялка розцвіла і звеселила свій куточок.

Де взявсь Бур'ян, насіявся кругом і квітку бідною понівечив він дуже, — не та краса і пахне Бур'яном, а Бур'яну про це й байдуже. Ще й хвастать заходився, Барвінкові хвалився:

— А що, Барвіночку хрищатий, яка краса у нас цвіте!

Барвінок так сказав на те:

— Цвісти між Бур'яном — бодай би не діждати! На весь садок одна, та не людна; дала красу веселая весна, та не дала їй долі.

Прийшов хазяїн, поглядив, — давно в садочку був — загаявся у полі, розсердився і косу ухопив..

Черк, черк — і весь Бур'ян звалився, а в Бур'яні й Фіялка полягла...

На безталанну Барвінок подивився і жалібно промовив:
— Одивіла!

У мене Правда гостювала
І баєчку подарувала,
Щоб передав я всім,
Найбільше молодим:
Погане панібратство шкодить
І доброго нінащо зводить.

СТАРЕЦЬ

Ішов Старець по долині
З ламанцями у торбині;
Кругом поле зеленіло,
Хлібороба веселило.
— А у тебе, Старче сивий,
Нема поля, нема ниви, —
Вітер тихо промовляє,
Жалю серцю добавляє.
Скрізь безлюдно на дорозі,
Шумлять верби по облозі,
Вітер віе-виграває,
Старець слізеньки ковтає.
Аж назустріч із-за жита
Вийшла Доля грошовита,
Любо-мило засміялась
І до нього обізвалась:
— Не плач, Старче, не журися,
Глянь на мене, звеселися,
Буде поле, буде хата,
Будуть коники-орлята
І усякая худоба,
І розкоші, і шаноба.
Золотії бачиш гроші?
Із старого міхоноші
Вони зроблять пана, дуку,
Проженуть від тебе муку.
Тобі добре в світі буде,
Біля тебе будуть люди
На кишеню поглядати,
Медом речі поливати;
Пережив лиху годину —
Наставляй мерщій торбину.

Кинувсь він... одна хвилина —
Настовбурчилась торбина;
Гроші сипляться, аж сяють,
Старцю серце звеселяють.
„Годі!” — Доля обізвалась, —
Щоб торбина не прорвалась,
Бо тоді вже, як прорветься,
Все пропало, все минеться.
— Ні, не бійся, Доле мила! —
Каже Старець. — Торба ціла;
Помаленьку, потихеньку,
Ще, голубонько, хоч жменьку...
Доля тихо засміялась...
Торба трісь — і розірвалась...
Старець з ляку торбу в полу,
Потім кинувся додолу,
Лап та лап — скрізь моріжочок,
А хоч би тобі шажочок...
— Доле ж моя, нене-Доле! —
Він голосить на все поле, —
Гроші мої, грошенята,
Де ви ділись, лебедята?
Ой, голівка моя бідна,
І голодна, і безрідна,
Тепер ляже в домовину
На порожню торбину!...
І поплівсь він по дорозі...
Шумлять верби на облозі,
Вітер віє-виграває,
Старець слізеньки ковтає.

Моя байка, добрі люди,
У пригоді, може, буде;
Я подам вам раду ширу:
І при щасті знайте міру.

ГОМАДА

Одваживсь Вовк у Лева попросити,
Щоб старшиною до овець
Настивили його служити...
Лукавий молодець!
Попереду він кинувсь до Лисиці,
Щоб тая нищечком у Львиці
Повсрожила про нього.

Лисичка здатна до цього:

Крутнула хвостиком — і допомоглося, —
Все до ладу й прийшлося.
Став думать Лев, що може б і не слід,
Бо препоганий вовчий рід, —
Та треба ж іноді і жінці догодити...
Тут як би владить так,
Щоб якийнебудь неборак
Не здумав шелесту зробити:
Скрутив, мов, як хотів...
І Лев звелів
Кликнуть громаду на пораду.
Ну, чи громаду, то й громаду...
Зійшлись... Ніхто нічого не сказав...
І Вовчик старшиною став.
А Вівці ж що? Хіба ж вони послули,
На раді стоячи? Про них же діло йшло?...
От те ж то й лишенько! Овечок не було,
Бо не покликали — забули...
А слід побуть їм там!

Панове громадяни!
Ця байка вам, —
В пригоді, може, стане...

ДЕРЕВЦЕ

Ішов Панас із города додому з сокирою й мішком, — вертаться довелось самому, прямуючи ліском.

Іде Панас, не розглядає, міркуючи про щось (міркує той, хто нужду знає), аж чує — кличе хтось:

— Гов, дядьку! — хтось гукнув близенько.

Оглянувся: — А хто там, — каже, — де?

— Це я, — озвалось тихенько деревце молоде. — Як вгледіло я вас, то аж зраділо.

— А що тобі? — пита Панас. — Є дільце, дядечку, до вас.

— Кажи, яке ж там діло.

Деревце почало казати, яке йому життя погане, що не росте воно, а в'яне, що ніде віти розпускати через оті дуби й осики, хоч пропади на віки.

— А от коли б само росло, я б не таке було: я б виросло високе та зелене, усі раділи б через мене. Вівчарики та орачі у холодочку б тут лежали, і спали б уночі... Зробіте ласку, дядечку, велику, не жалуйте дерев старих, возьміть та вирубайте їх, — я дякуватиму до віку!

Дістав Панас сокиру та брусок, налагодивсь — і полягли дерева. Пропав лісок знечев'я. Тепер само собі стоїть деревце молоденьке, сміється, шелестить — раденьке, що дурненьке!

День, два — не встигло й погуляти, аж ось і лихо стало докучати: то сонечко пече, то вітер його пхає, а іноді буває морока і з дощем. Раз якось хмара наступила, схопилась буря і зломила деревце бідне з корінцем.

— Бач, божевільне, так і треба, — от тобі й виросло до неба! — озвалася Сова. — Сама, дурненька голова, мовляв, біду собі купила — талан занастила. Гай, гай! Росло б і розрослося, і виросло б, набралось сили, і хоч самому б жити довелось, біди б не склалось... Світе милий! Нам лишенько через таких, та жалко й їх.

Моторнії сини й онуки!

Читайте байку — для науки.

ОГОНЬ І ГАЙ

(Передсмертна байка)

Під Гаєм хтось Огонь покинув,
Чи подорожній там, чи косарі були,
Чи, може, вівчарі картопельку пекли.
Вітрець моторненький прилинув
І потихеньку роздував.
Розжеврівся Огонь, аж іскри кидать став...
— Ой, Гаю, Гаю зелененький! —
Промовив він, пускаючи димок,
— Чи бачиш ти, який я вдавсь тепленький?
В холодний час нагрів би весь Гайок...
Мене покинули, мою забули службу;
Коли б Вітрець не був, то може б, я погас.
Скажу тобі під цей веселий час:
Чому б з тобою нам не поєднати дружбу?
Всю нічку я б тобі світив
І видненько б було, хто б не ходив:
Чи звір який у гущині сховався,
Чи злодій уночі з сокирою підкрався, —
І знали б нас, як двох братів,
І я б горів, і ти б шумів,
Не турбувало б нас ніяке лихо враже.
Чи правду я кажу — нехай Вітрець нам скаже!
— Авжеж, що так! — підтакнув їм Вітрець,
Усюди вдатний молодець.
Не довго думав Гай, на брехні спокусився,
Не знаючи того, який Огонь дружок.
Вітрець їм зараз прислужився:
Мерщій поніс Огонь в Гайок
І на суху поклав полянку.
Світив Огонь всю нічку аж до ранку.

Попереду він за сушню узявсь
І потихеньку став тріщати,
А як Вітрець, підлиза, розгулявсь,
Тоді вже всюди став палати
І братіка свого не пожалів:
І обпалив його, і обсмалив.
Пропав Гайок, аж жаль було глядіти, —
Мов чорная мара стоїть;
Вже більш йому не зеленіти
І краю рідного не веселить.

Молодіж любая, надіє наша, квіти!
Пригадуйте частіш ви баечку мою;
Цурайтеся брехні і бійтеся дружити
З таким приятелем, як той Огонь в гаю.

НАШ БАЙКАР

Шістдесят років тому — 1890. р. — почав виходити у Львові, столиці Західної України, часопис для українських дітей „Дзвінок”. Часопис зразу всім дуже подобався, а найбільше подобалися дітям байки й загадки, що їх писав і друкував у „Дзвінку” Леонід Глібів.

”Моторні діти, дівоньки й хлоп’ята!
Первоцвіт наш, веселі небожата!
Щоб знали ви, як в світі треба жити,
і стерегтись, чого не слід робити —
Я розкажу вам баєчку маленьку —”

ось так говорить до українських дітей Леонід Глібів і розказує дітям багато цікавих байок, а в цих байках і є наука про те, як в світі треба жити, змагатися за правду й волю. Є наука і про те, як треба любити прадідівську землю — рідну батьківщину.

”Я рідну Україну
Не промінюю на чужину” —
каже наш байкар.

Частина його байок і є видрукована в нашій книжечці.

Леонід Глібів помер понад 50 років тому, але українські діти і молодь завжди радо читають його чудові байки і завжди згадують свого дорогого й найкращого байкаря.

ЗАВВАЖЕНІ ПОМИЛКИ В ЧАСТИНІ НАКЛАДУ :

Стор. 40. зам. байкаря, має бути — байрака.

Стор. 44 в передост. рядку: зам. вмів, має бути — вміє.

Стор. 57 зам. настивили, має бути — наставили.

ПОЯСНЕННЯ ДО БАЙОК

БИЛИНА. Билина — польова рослина.

ВОВК І КУНДЕЛЬ. Кундель — порода пса. Чагарник — гушавина, ліс. Часу не теряти — не гаяти часу. Ретязьок — припона.

ВОВК ТА ЯГНЯ. Тусати — штовхати, бити. Капость — зло, лихий учинок. Капосний — злий, поганий.

ВОВК ТА ЗОЗУЛЯ. Не засне до пуття — не засне, як треба. Норови — злі прикмети, вдача.

МУХА Й БДЖОЛА. Ряст — зелень, трава. Пиндючно — гордо. Талан — доля, щастя. Втеряти — втратити. Кватирка — віконце.

КОНИК СТРИБУНЕЦЬ. Ворон — крук.

ОСЕЛ І СОЛОВЕЙ. Мастак — мистець. Неначе справді знає прок — неначе справді розуміється.

МУЗИКИ. Телепень — тут дурень. Квач — пендзель смарувати колеса у возі. Притика — кілок, яким прикріпляли ярмо для волів до дишла у возі.

ЦЯЦЬКОВАНИЙ ОСЕЛ. Мина — важна особа. Скотина — скот, домашні звірі. Ополоник — пуголовок (молода жабка). Баштан — город з динями та кавунами.

ОСЕЛ І ХАЗЯЇН. Хазяїн — господар. Рубель — дручок. Толока — вигін, де пасеться худоба.

ВОВК І ЛИСИЦЯ. Гаспидський — диявольський.

ЛИСИЦЯ - ЖАЛІБНИЦЯ. Щербата правда — надщерблена, неповна правда, брехня. Пройдисвіт — ледащо, безвартісна людина.

ЛЕВ І КОМАР. Розхвастався — нахвалявся. Твар — тварина, звір. Химерна — незвичайна, дивна.

ЛЕВ ТА МИША. Теревені — дурниці. Тенета — сіті. Митці — мистці.

ЛЕВ НА ОБЛАВІ. Байрак — ліс.

ЛЕВ ДІДУГАН. Віддячить норовить — намагається віддячити. Потороча — привид, тут — дрібнота, погань.

ЗОЗУЛЯ І ПІВЕНЬ. Значев'я — несподівано.

ЩУКА. Стряпчий — прокурор (судовий обвинувач).

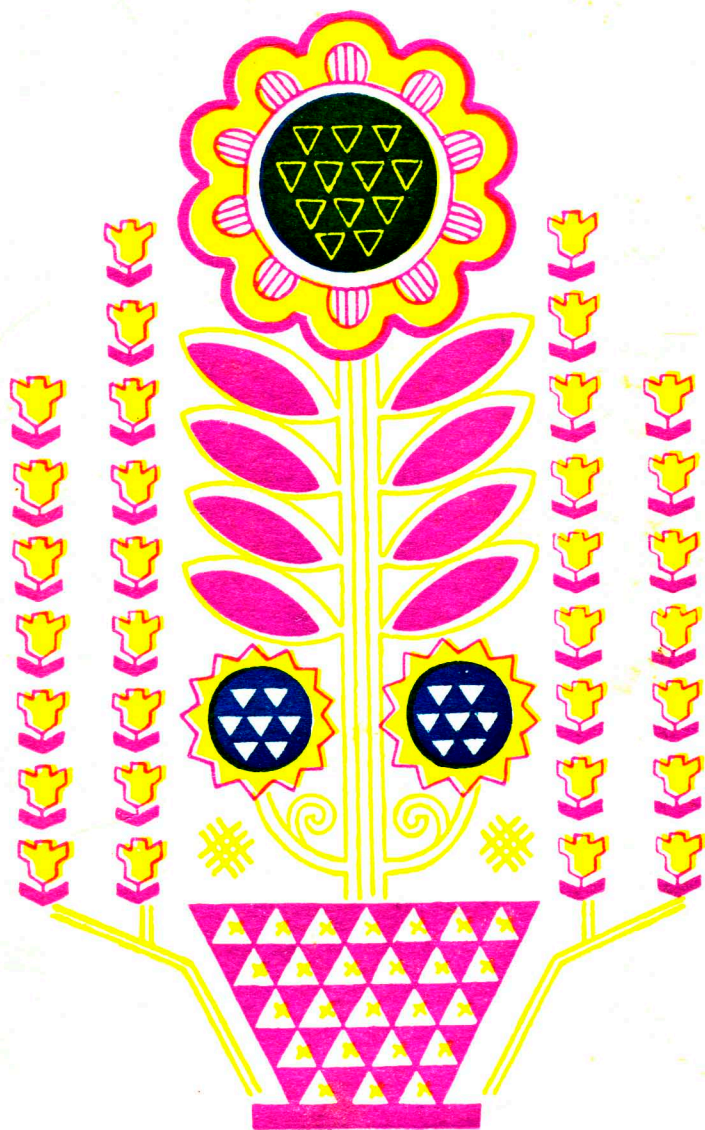
ЩУКА Й КІТ. В'яз, в'язи — шия, звернути в'язи — вбити. Шустрая — метка, проворна. Пацюки — щурі. Проява — потвора.

ЖАБИ. У звірей — давня форма, замість у звірів.

СТАРЕЦЬ. Моріжочок, моріг — трава. Шажочок, шаг — гріш.

З М І С Т

	Стор.
Билина	5
Вовк і Кундель	6
Вовк та Ягня	8
Вовк і Кіт	11
Вовк та Зозуля	13
Лебідь, Щука і Рак	15
Муха і Бджола	17
Коник - Стрибунець	18
Орачі й Муха	20
Гава і Лисиця	21
Дві бочки	23
Осел і Соловей	25
Музики	26
Цяцькований Осел	29
Осел і Хазяїн	31
Вовк і Лисиця	33
Лисиця жалібниця	35
Лев і Комар	37
Лев та Миша	39
Лев на облаві	40
Лев дідуган	42
Зозуля й Півень	44
Щука	45
Щука й Кіт	47
Жаба й Віл	50
Жаби	51
Фіялка і Бурян	54
Старець	55
Громада	57
Деревце	59
Огонь і Гай	60
Наш байкар	62
Пояснення	63

МАЛ. ОСУДОМОРИ.